

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра теорії та методики практичної психології

Методичні рекомендації

для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня

з дисципліни

«Методика та організація наукового дослідження»

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ

Автор:

Слюсаренко Марія Іванівна

Одеса 2021

УДК)

C498

Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
Протокол №10 від 25.03.2021р.

Рецензенти:

Гузенко В. А. кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Одеського національного політехнічного університету

Пивоварчик І. М. кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського

Слюсаренко М. І.

Методичні рекомендації щодо самостійної роботи та підготовки до практичних занять у процесі вивчення дисципліни «Методика та організація наукового дослідження». Одеса : Університет Ушинського, 2021. **18 с.**

Методичні рекомендації розроблено для магістрантів спеціальності 053«Психологія» щодо самостійної роботи та підготовки до практичних занять у процесі вивчення дисципліни «Методика та організація наукового дослідження». Методичні рекомендації містять поради щодо самостійної підготовки магістрантів, теми практичних занять, список рекомендованої літератури. Методичні рекомендації складено відповідно до листа Міністерства освіти і науки України «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» за № 1/9-434 від 09.07.2018 року.

© Університет Ушинського, 2021

© Слюсаренко М. І.

ЗМІСТ

1.	Вступ.....	4
2.	Критерії оцінювання за різними видами робіт	6
3.	Методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів ...	7
4.	Тематика та зміст практичних занять	8
5	Зразок тестових завдань до контрольної роботи	12
5.	Перелік запитань до заліку	17
6.	Рекомендована література	17

Вступ

Мета, завдання дисципліни та її місце у навчальному процесі.

Сучасний етап розвитку суспільства висуває високі вимоги до творчого потенціалу фахівця, що передбачає володіння новими науковими методами, вміннями орієнтуватися в потоках наукової інформації, знаходити найраціональніші рішення проблем. Сучасний фахівець зобов'язаний мати глибоку професійну підготовку та знання в галузі наукового дослідження. Поряд з практичними вміннями здійснювати наукове дослідження важливою є готовність особистості до науково-дослідної роботи, її пошукова активність, продуктивна дослідницька поведінка. Стійке прагнення до творчого наукового пошуку та комплекс індивідуально-психологічних і характерологічних особливостей, що забезпечить високу ефективність її професійного функціонування. Магістр з психології повинен мати широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання й використання наукової інформації, бути спроможним до творчої науково-дослідницької та науково-педагогічної діяльності.

Вивчення курсу «Методика та організація наукового дослідження» є необхідним аспектом професійної підготовки психолога, а отриманні знання – підґрунтям практичної професійної діяльності у сфері прикладних досліджень. Навчальна дисципліна покликана підготувати магістрантів до написання та успішного захисту кваліфікаційної роботи. Магістерська робота – це самостійна випускна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, вміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методика та організація наукового дослідження» є система загальних принципів і підходів наукового пізнання, методи, технології пізнання, що пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування в здобувачів культури та навичок проведення досліджень, упровадження їх результатів у практику діяльності організацій. Основними завданнями вивчення дисципліни є теоретична підготовка здобувачів з питань: сутності понять і категорій методології наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження, застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методики дослідження, її змісту і принципів розробки; розробки етапів та форм процесу наукового дослідження; організації науково-дослідної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня; специфіки наукового пізнання; змісту і структури процесу наукового дослідження; оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику.

Робочою програмою дисципліни «Методика та організація наукового дослідження» передбачено проведення 20 год. практичних занять, виконання контрольної роботи та семестрову форму контролю – залік. Для самостійної роботи магістранта у процесі вивчення дисципліни на підготовку до практичних занять, до контрольної роботи та до заліку відведено 80 год.

Студенти зобов'язані виконати завдання до кожного практичного заняття з дисципліни та виконати контрольну роботу; з балів, отриманих під час практичних занять та за контрольну роботу, формується підсумкова оцінка.

Критерії оцінювання за різними видами робіт

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття	0	Студент не готовий до практичного заняття, не має відповідей на запитання, він не обговорює питання, а є спостерігачем.
	1–2	Студент частково готовий до заняття, відповідає на запитання не повно, не наводить приклади, не має відповіді на додаткові запитання, не доповнює відповіді інших. Пасивний на занятті.
	3–4	Студент частково готовий до заняття, відповідає на запитання, наводить деякі приклади, не має відповіді на додаткові запитання, не доповнює відповіді інших. Пасивний на занятті.
	5–6	Студент готовий до заняття, має відповіді на частину запитань, наводить приклади, висловлює власні думки. Не може поставити запитання іншим і не доповнює їхні відповіді. Не достатньо активний на занятті.
	7–8	Студент готовий до заняття, має відповіді на більшість запитань, наводить приклади, висловлює власні думки. Ставить запитання, але не доповнює відповіді інших.
	9	Студент готовий до заняття, має відповіді на всі запитання. Відповідає чітко, обґрунтовано, цитує спеціальні праці. Доповнює відповіді інших студентів, ставить запитання. Студент дуже активний на занятті.
Контрольна робота (тестові завдання)	0	Завдання не виконано
	2	Правильно виконано 5 завдань
	4	Правильно виконано 6–8
	6	Правильно виконано 9–12 завдань
	8	Правильно виконано 13–19 завдань
	10	Правильно виконано 20–23 завдання

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів

Під час підготовки до практичного заняття важливо ознайомитися з його темою та завданнями. Доцільно переглянути конспект лекцій за цією темою, пригадати важливі думки викладача, зосередитися на дискусійних питаннях та на термінології. Потім необхідно перейти до вивчення літератури (монографій, підручників, статей). У *Методичних рекомендаціях* до кожного практичного заняття подається перелік базової, допоміжної та додаткової літератури. Магістрантам корисно познайомитися з дисертаціями схожої тематики, відвідати сайти відомих бібліотек, зазначених в Інформаційних ресурсах Методичних рекомендацій на 17 сторінці. Студент може також вибрати літературу за власним бажанням, а посилаючись під час відповіді на обране джерело, він має назвати прізвище автора та назву роботи. Бажано використовувати наукові праці за останні п'ять років. Студентам корисно знати різні погляди на певну наукову проблему, вміти виробляти власну точку зору, аргументувати свої погляди, критично мислити.

У процесі підготовки важливо зосередитися на термінах та наукових поняттях, потрібно їх запам'ятати та вміти визначити, пояснити етимологію слова. Доречними для самопідготовки у цьому випадку стануть словники, енциклопедії та довідники. Користуючись Інтернетом, вибирайте якісні матеріали. Не використовуйте чужі реферати, роботи без назви та зазначення авторів, будьте уважні до зразків у форматі pdf.

Відповідь до кожного запитання бажано підготувати письмово. Зручний, зрозумілий, акуратний конспект стане завжди у нагоді. Працюючи з джерелом, зазначайте назву праці, прізвище автора та інші бібліографічні відомості. Цитати варто виписувати з позначенням сторінок, з яких вони взяті. На полях конспекту можна зазначити запитання, які виникли у процесі вивчення літератури. Ці запитання можна поставити перед викладачем на початку практичного заняття.

Можна також підготувати презентацію, яка полегшить Вашу роботу на практичному занятті.

Відповідь на питання повинна бути повною, творчою, не переобтяженою цитуванням та містити самостійні думки студента, і засвідчувати розуміння ним суті обговорюваного питання.

Тематика та зміст практичних занять

Практичне заняття № 1 (4 год.)

Тема: Вступ до навчального курсу. Наука як особливий вид пізнавальної діяльності.

Мета заняття: виявити ступінь оволодіння студентами теоретичних положень за темою лекцій №1 і №2, закріпити знання, уміння та навички, отримані під час вивчення навчального матеріалу.

Завдання заняття: закріпити знання про роль навчальної дисципліни та суть науки як виду пізнавальної діяльності.

План заняття

1. Поняття про дисципліну «Методика та організація наукового дослідження»
2. Науково-дослідні заклади України. Класифікація наук.
3. Поняття про наукометричні бази.
4. Наука як вид пізнавальної діяльності.
5. Наукове знання і наукова діяльність як складові науки.
6. Принципи науки (гносеологія, логіка та методологія).
7. Чинники розробки наукової теорії.
8. Емпіричне й теоретичне знання.

Контрольні запитання:

- 1) Назвіть мету, предмет і завдання навчального курсу.
- 2) Які науково-дослідні заклади функціонують в Україні? Назвіть особливості їх діяльності.
- 3) Назвіть критерії класифікації наук на прикладні і фундаментальні; природничі, точні, технічні, гуманітарні; теоретичні та емпіричні, а також математичні, географічні, біологічні тощо). Поясніть суть поняття галузь знань. До яких наук належить психологія?
- 4) Що таке наукометричні бази? Назвіть приклади баз. Яка їхня роль для науки? Кількісні і якісні показники наукової роботи. Які критерії оцінки діяльності науковця запроваджено наукометричними базами?
- 5) У чому полягає суть понять наука і пізнання? Які види пізнавальної діяльності відомі Вам?
- 6) Поясніть поняття наукової теорії: гносеологія, логіка, методологія.
- 7) Охарактеризуйте особливості розробки наукової теорії (ідея, принцип, закон, поняття, категорії, гіпотеза, експеримент).
- 8) Що таке емпіричне і теоретичне знання, назвіть особливості їхньої взаємодії.

Література: базова [1, 2, 3, 4]; допоміжна [1, 2]

Додаткова література:

1. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf
2. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2016. – 151 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/3946/1/Методологія%20та%20організація.pdf>
3. Кирильчук В. Т. Проблема емпіричного і теоретичного знання в науковому пізнанні // Наукові записки, вип. 10, част. I. С. 171–173. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84825371.pdf>
4. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Chujko-monogr/6.htm>

Практичне заняття № 2 (6 год.)

Тема: Методи наукового дослідження. Експериментальні дослідження.

Мета заняття: розширити і поглибити знання навчального матеріалу, який розглядався в аудиторії за темами № 3 і № 4 .

Завдання заняття: закріпити знання про суть таких понять, як метод, методика, методологія, філософські, загальнонаукові, міждисциплінарні та спеціальні методи наукового дослідження.

План заняття

1. Поняття метод, методика, методологія.
2. Філософські методи дослідження.
3. Загальнонаукові методи. Системний підхід у науці.
4. Міждисциплінарні методи в науці.
5. Спеціальні психологічні методи дослідження.
6. Експериментальні дослідження в психології.
7. Моделювання в психології.

Контрольні запитання:

- 1) Поясніть поняття *метод, методика, методологія*. Наведіть приклади методик. Назвіть принципи методологічних досліджень у психології [12, 13]
- 2) Відомо, що філософія виконує функції загальної методології, які пронизують усі розділи науки й практики. Виокремлюють *діалектичний, метафізичний, синергетичний* філософські методи. Дайте визначення понять *діалектика, принцип, закон і категорія*; поясніть принципи, закони і категорії діалектики, як вони працюють у психологічному науковому дослідженні [1; 6; 11]

- 3) *Поясніть суть понять загальнонаукового методу: аналіз та синтез, індукція і дедукція, сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація та формалізація, аксіоматичний метод.*
- 4) *Назвіть властивості системи. Поясніть погляди Б. Ф. Ломова про особу як саморегулятивну систему, про психічне як ціле, що існує у безлічі внутрішніх і зовнішніх відносин і шляхи реалізації системного підходу в психології. Що таке гомеостатична та гетеростатична підсистеми людини? Л. С. Виготський про цілісну особистість як початковий об'єкт психології. Соціальна система і соціальна особистість.*
- 5) *Поясніть поняття міждисциплінарні методи. Назвіть фактори розвитку міждисциплінарності в науці. Яка мета трансдисциплінарності? Назвіть 4 головні тренди (напрями) трансдисциплінарності .*
- 6) *Дайте визначення поняття спеціальні психологічні методи дослідження. Поясніть організаційні, емпіричні, методи обробки результатів та інтерпретаційні методи.*
- 7) *Дайте визначення поняття експеримент. Назвіть класифікацію експериментів. Поясніть особливості психолого-педагогічного (формувального) експерименту. Назвіть етапитапи реалізації експерименту. Що таке експериментальна вибірка в психологічному дослідженні. Назвіть правила формування вибірки.*
- 8) *Що таке моделювання? Поясніть фізичне і знаково-символічне моделювання.*

Література: базова [1, 2, 3, 4]; допоміжна [1, 2];

Додаткова література:

1. Журавська Н. С. Особливості методики навчання спеціальних дисциплін // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. 2012. № 2. С. 93–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2012_2_25
2. Завацька Н. Є. Суитність системного підходу до проблеми реалізації особистості в умовах динамічного соціокультурного простору URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipp_2013_2_3
3. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
4. Філіпенко А.С. Міждисциплінарна методологія: базові принципи URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/viewFile/3283/2959
5. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/3946/1/Методологія%20та%20організація.pdf>

Практичне заняття № 3 (2 год.)

Тема: Комп'ютерні технології та інструментарій в наукових дослідженнях

Мета заняття: закріплення знань, умінь та навичок, отриманих під час вивчення навчального матеріалу за темою № 3 і № 4.

Завдання заняття: закріпити знання про суть комп'ютерних технологій в наукових дослідженнях.

План заняття

1. Комп'ютерні дослідження.
2. Можливості Інтернету для проведення наукових експериментів.
3. Програмне забезпечення для проведення експериментів.

Контрольні запитання:

- 1) Які дослідження називають різновидом комп'ютерних?
- 2) Які комп'ютерні технології використовують в експериментальному дослідженні?
- 3) Інтернет як середовище для залучення учасників експерименту. Які методи залучення учасників в Інтернеті?
- 4) Етапи експерименту. Використання Інтернет-технологій на різних етапах експерименту.
- 5) Яке програмне забезпечення використовується для обробки даних.
- 6) Валідність. Назвіть шляхи визначення зовнішньої валідності Інтернет-досліджень.

Література: базова [2, 3]; допоміжна [2];

Додаткова література:

1. Чекотовський Е.В. Статистичні методи на основі Microsoft Excel 2016: навчальний посібник. К.: Знання, 2018. 407 с.

Практичне заняття № 4 (6 год.)

Тема: Поняття наукового дослідження.

Мета заняття: виявити ступінь оволодіння студентами теоретичних положень за темами лекцій №5–7, закріпити знання, уміння та навички, отримані під час вивчення навчального матеріалу.

Завдання заняття: закріпити знання про особливості роботи над науковим дослідженням та магістерською роботою зокрема.

План заняття

1. Поняття наукове дослідження.
2. Порядок здійснення наукового дослідження.
3. Етапи виконання науково-дослідної роботи.
4. Магістерська робота як наукове дослідження.
5. Структура магістерської роботи.
6. Вимоги до оформлення магістерської роботи.
7. Організація захисту магістерської роботи.

Контрольні запитання:

- 1) Дайте визначення наукового дослідження.

- 2) Яка мета наукових досліджень?
- 3) Назвіть поняття наукового дослідження.
- 4) Що таке наукова проблема?
- 5) Що являє собою тема, мета дослідження, метод, методика, об'єкт, предмет, наукових досліджень, завдання, практичне значення, актуальність, наукова новизна, гіпотеза, експеримент, науковий результат, наукові факти, науково-дослідна робота?
- 6) Назвіть етапи виконання наукового дослідження.
- 7) Які обов'язки наукового керівника?
- 8) Які вимоги до магістерської роботи?
- 9) Охарактеризуйте структуру магістерської роботи.
- 10) Назвіть вимоги до оформлення таблиць, посилань, бібліографії, скорочень, додатків тощо.
- 11) Що таке апробація наукових результатів?
- 12) Як підготувати та опублікувати наукову статтю?
- 13) Як підготувати презентацію до магістерської роботи?
- 14) Хто відповідає за мовностильову довершеність роботи?
- 15) Який пакет документів додається до магістерської роботи?
- 16) Які вимоги до доповіді магістранта під час захисту?

Література: базова [1, 2, 3, 4]; допоміжна [1, 2];

Зразок тестових завдань до контрольної роботи

- 1) Гносеологія:
 - a) вчення про буття як таке, про фундаментальні принципи і форми буття
 - b) теорія свідомості і теорія пізнання
 - c) напрямок, що намагається з'ясувати місце людини у світі, установити його особливу якість, що відрізняє її від тварин.
 - d) формулює принципи, виявляє норми й ідеали, якими керується вчений у пізнанні світу.
- 2) Методологія:
 - a) вчення про буття як таке, про фундаментальні принципи і форми буття
 - b) теорія свідомості і теорія пізнання
 - c) напрямок, що намагається з'ясувати місце людини у світі, установити його особливу якість, що відрізняє його від тварин.
 - d) формулює принципи, виявляє норми й ідеали, якими керується вчений у пізнанні світу
- 3) Методом спостереження в психології називають:
 - a) констатуючий експеримент
 - b) створення спеціальних умов для прояву психічних властивостей об'єкту

спостереження.

- c) цілеспрямоване, систематизоване, фіксує сприймання аспектів поведінки людини
 - d) вербально-комунікативні методи дослідження
- 4) До аспектів спостереження не належить:
- a) невербальна поведінка людини
 - b) мотивація людини
 - c) умови проживання людини
 - d) тривалість певної події
- 5) Метод інтерв'ю - це :
- a) метод усного отримання свідчень
 - b) штучно створена ситуація для можливого прояву тих чи інших психологічних властивостей
 - c) бесіда, яка проводиться за заздалегідь розробленим чітким планом
 - d) опитування за допомогою анкети
- 6) Анкетування належить до :
- a) методу спостереження
 - b) вербально-комунікативних методів
 - c) природного експерименту
 - d) методу отримання психологічних характеристик
- 7) До методу моделювання в психології належить:
- a) аналіз продуктів діяльності людини
 - b) формулюючий експеримент
 - c) штучне конструювання проявів психіки
 - d) нейропсихологічне дослідження.
- 8) Інструментарій дослідження (від лат. *instramentum* - знаряддя для роботи) це -
- a) сукупність методичних і технічних прийомів і операцій, що виступає у формі різноманітних документів (робочих матеріалів) і спрямована на одержання з її допомогою інформації;
 - b) емпіричний метод дослідження, збір первинної інформації шляхом інтерв'ю;
 - c) тлумачення, роз'яснення змісту явища, чи тексту знакової структури, що сприяє їх розумінню;
 - d) сукупність відомостей, необхідних для активного впливу на керовану систему з метою її оптимізації.
- 9) Закономірність це -
- a) об'єктивно існуючий, повторюваний, стійкий. істотний зв'язок для групи явищ, що визначає процеси становлення та існування систем, що розвиваються;
 - b) методологічна характеристика дослідження;
 - c) відношення, при якому зміни якоїсь однієї сторони спричиняють зміни іншої сторони;
 - d) результат процесу пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини у виді представлень, понять, суджень, умовиводів, теорій,

10) Бібліографічний огляд це –

- a) огляд, що містить характеристику джерел інформації, що з'явилися за визначений час чи об'єднаних по якій-небудь іншій загальній ознаці;
- b) бібліографічні зведення (опису) про документи, що згадуються, цитуються у науковій праці чи використовуються яким-небудь іншим способом при його підготовці;
- c) сукупність бібліографічних зведень про те, що цитується, розглядається чи документ, що згадується;
- d) метод одержання інформації на основі словесної (вербальної) комунікації дослідника і респондента, що відповідає на питання, які передбачені програмою дослідження.

11) Анотація (з лат. примітка, позначка) це –

- a) коротка роз'яснювальна чи критична примітка, що впливає за бібліографічним описом якого-небудь твору (на звороті титульного листа, книги, на каталожній картці і т.д.);
- b) процес створення анотації;
- c) думка, істинність якої перевірена і доведена практикою і яка тому може бути приведена в обґрунтування істинності чи хибності іншого положення;
- d) складова частина всякого доказу.

12) Синтез (від лат. складання, з'єднання) це –

- a) метод дослідження: практичне уявне з'єднання частин властивостей (сторін) досліджуваного об'єкта в єдине ціле;
- b) сукупність елементів і їхніх взаємозв'язків, що утворюють деяку, здатну до функціонування цілісність;
- c) розумова діяльність, у процесі якої досліджувані об'єкти організуються у визначену систему на основі обраного принципу;
- d) метод, заснований на принципі системного підходу.

13) Теоретична значимість дослідження це -

- a) методологічна характеристика дослідження: значення отриманих результатів для науки;
- b) являє собою деякий чіткий фіксований зв'язок елементів, припускає визначену структуру, що відбиває внутрішні, істотні відносини реальності;
- c) вища форма наукового мислення, система понять, категорій, законів, що відбивають істотні властивості, зв'язки і відносини предметів дійсності;
- d) один із засобів графічного представлення кількісних даних.

14) Узагальнення це -

- a) логічний процес переходу від одиничного до загального, від менш загального до більш загального, а також результат цього процесу: узагальнене поняття, судження, закон науки, теорія;
- b) розумова операція, що складається в одержанні нового висновку з декількох суджень;
- c) функція організованих систем, що забезпечує збереження їх структури, підтримка режиму діяльності, реалізацію програми і мети діяльності;

d) середовище, у якій перебувають і без якої не можуть існувати предмети, явища; те, від чого залежить інше.

15) Актуальність дослідження (від лат. actualis - діяльний, дійсний, важливий, істотний для дійсного часу) це -

- a) методологічна характеристика дослідження, тобто обґрунтування актуальності припускає відповідь на питання: чому дану проблему потрібно в даний час вивчати?
- b) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому;
- c) метод дослідження, уявне чи практичне розкладання досліджуваного предмета чи явища на характерні для нього складені елементи, виділення в ньому окремих сторін, вивчення кожного елемента чи сторони явища окремо як частини одного цілого;
- d) теоретичний метод дослідження, сукупність гносеологічних операцій з науковими поняттями, у яких відбиваються явища, що виступають предметом дослідження.

16) Вивчення документів (від лат documentum - доказ, свідчення) це -

- a) метод одержання первинної інформації на ранніх стадіях дослідження для попереднього знайомства з об'єктом;
- b) процедура, за допомогою якої об'єкти дослідження, розглянуті як носії визначених відносин між ними, відображаються в деякій математичній системі з відповідними відносинами між елементами цієї системи;
- c) властивість інформації, що встановлює ступінь відповідності істині;
- d) вид спостереження, при якому наблюдаючий включений у труп, а її члени не знають, що служать об'єктом спостереження.

17) Висновки це -

- a) стиснутий узагальнений виклад самих істотних, з погляду автора, результату, отриманих у результаті дослідження.
- b) частина всієї досліджуваної (генеральної) сукупності, що виступає як безпосередній об'єкт вивчення за розробленою методикою чи програмою добору.
- c) метод дослідження, спрямований на аналіз вже існуючих (раніше добутих в інших дослідженнях) даних відповідно до нових задач.
- d) етап дослідження; який припускає використання операцій порівняння, узагальнення та ін.

18) Гіпотеза дослідження (від грец. hypothesis - підстава, припущення) це-

- a) методологічна характеристика дослідження, наукове припущення, висунуте для пояснення якого-небудь явища і потребує перевірки на досвіді і теоретичному обґрунтуванні для того, щоб стати достовірним науковим знанням;
- b) один із засобів графічного представлення кількісних даних;
- c) розташована на площині геометрична конструкція, система крапок, деякі з яких з'єднані відрізками; одна з найпростіших моделей взаємодіючих систем;
- d) структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті.

19) Дедукція (від лат. deductio - виведення) це -

- a) вид умовиводу і метод пізнання; перехід від загальних суджень до частки, від деяких пропозицій-посилок до їх наслідків; застосування встановленого загального положення до частки;
- b) логічне міркування, у процесі якого з аргументів (доводів) виводиться істинність чи хибність тези. Демонстрація є третя складова частина всякого доказу;
- c) визначник; те, що обумовлює що-небудь;
- d) визначення поняття.

20) Доказ це -

- a) логічна дія, у процесі якої істинність якої-небудь думки улаштовується за допомогою інших думок;
- b) частина наукової праці, що містить додатковий матеріал, що не є істотним для розуміння проблеми, однак корисний із практичної точки зору, що розкриває технологію дослідження;
- c) вихідний принцип, позиція і спрямованість, орієнтація дослідження;
- d) різновид джерел інформації про практичну економічну діяльність і результати цієї діяльності.

21) Кореляція (від лат. correlatio - співвідношення, відповідність) це -

- a) зв'язок між двома перемінними;
- b) система взаємозалежних і витікаючих один з одного поглядів, спосіб розуміння, трактування явищ, процесів;
- c) ознака, по якій класифікуються, визначаються, оцінюються явища, дії чи діяльність (зокрема, при їх формалізації);
- d) помилки в посилках, тобто в підставах доказу.

22) Методика (грец. methodike) це -

- a) сукупність приватних прийомів, засобів, процедур, що дозволяють застосовувати той чи інший метод до даної специфічної предметної області;
- b) непараметричний метод, що використовується для перевірки гіпотез про вірогідність різниці середніх при аналізі кількісних даних у популяціях з нормальним розподілом;
- c) міркування дослідника про застосовані їм способи наукового пізнання;
- d) принцип діалектики.

23) Анкета (від фр. enquete - буквально: розслідування) це -

- a) зв'язана єдиним дослідницьким задумом система питань; опитувальний лист, самостійно заповнюваний опитуваним по зазначеним у ньому правилам.
- b) метод одержання інформації, заснований на опитуванні людей для одержання зведень про фактичне положення речей (наприклад, думок різних груп учнів і вчителів про різні сторони навчально-виховного процесу, методи навчання).
- c) раціональний спосіб переконання, що спирається на ретельне обґрунтування й оцінку доводів у захист визначеної тези; сукупність аргументів на користь чого-небудь.

- d) особлива знакова система, що включає термінологічного, кліше і вираження, характерні для мови науки, структурні схеми побудови визначених наукових жанрів, системи формул, умовних позначок тощо.

Перелік запитань до заліку

1. Назвіть мету вивчення дисципліни «*Методи та організація наукового дослідження*».
2. Охарактеризуйте психологію як науку.
3. Які кількісні оцінки науковця Ви знаєте?
4. Назвіть 4 групи методів наукового дослідження.
5. Що таке методика? Які методики Вам відомі?
6. Назвіть складові науки.
7. Назвіть принципи науки.
8. Що таке теоретичне та емпіричне знання?
9. Що таке наукове дослідження?
10. Назвіть головні поняття наукового дослідження. Поясніть об'єкт та предмет дослідження.
11. Назвіть елементи структури магістерської роботи.
12. Що таке огляд літератури в магістерській роботі?
13. Які вимоги до доповіді магістра під час захисту магістерської роботи?
14. Які особливості оформлення магістерської роботи?
15. Підручники яких авторів Ви знаєте?
16. Що таке таблиця? Які вимоги до оформлення таблиць?
17. Що таке академічна доброчесність?

Рекомендована література

Базова

1. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том XIV: Методологія і теорія психології. – Випуск 1. Київ– Ніжин. Видавець «ПП Лисенко М.М.». 2018. 353 с.

2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. 272 с.
4. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

Допоміжна

1. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: навчальний посібник. Київ: ІПК ДСЗУ, 2019. 136 с. http://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/2-Posibnyk_Kaliuzhna-2019.pdf
2. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018. http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/metod_psih_dosl.pdf

Інформаційні ресурси:

1. База даних дисертацій та авторефератів. URL: <http://disser.com.ua>
2. База даних Національної бібліотеки України імені Вернадського. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
3. Інтернет університет інформаційних технологій. URL: <http://www.intuit.ru/>
4. Міжнародні наукометричні бази даних: види та особливості. URL: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsyu/mizhnarodninaukometrychni-bazy-danyh/>
5. Роїк М.В. Огляд програмних засобів статистичного аналізу даних. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=56769>.
6. Технології та сервіси Веб 2.0. Веб-спільноти. Створення блогів. URL: <http://um.co.ua/9/9-6/9-62704.htm>